

Östervång 2:48 och 2:49

ARKEOLOGISK UTREDNING 2024

Fredrik Grehn

Arkeologisk utredning 2024
RAÅ fornlämning L1985:616
Östervång 2:48 och 2:49
Trelleborg kommun
Skåne län

SYDSVENSK ARKEOLOGI
RAPPORT 2024:26

År	Generationer 25 år/gen.	Perioder	Kronozon	År	Generationer			
e.Kr.	18	historisk tid (HT)	nyare tid	e.Kr.	18			
1550	8	senmedeltid (SMT)	historisk tid	1550	8			
1350	6	högmedeltid (HMT)		medeltid	1350	6		
1200	6	tidigmedeltid (TMT)			1200	6		
1050	10	vikingatid (VIK)		subatlantisk	1050	10		
800	10	vendeltid (VEND)	yngre järnålder		800	10		
550	6	folkvandringstid (FVT)			járnålder	550	6	
400	8	yngre romersk järnålder (YRJÄ)	äldre järnålder			400	8	
200	8	äldre romersk järnålder (ÄRJÄ)				200	8	
Kr.f.	20	förromersk järnålder (FRJÄ)	bronsålder	Kr.f.	20			
500	8	yngre bronsålder VI (YBÄ VI)		yngre bronsålder	500	8		
700	8	yngre bronsålder V (YBÄ V)			äldre bronsålder	700	8	
900	8	yngre bronsålder IV (YBÄ IV)				1100	900	8
1100	8	äldre bronsålder III (ÄBÄ III)		1300			1100	8
1300	8	äldre bronsålder II (ÄBÄ II)					1500	1300
1500	8	äldre bronsålder I (ÄBÄ I)		senneolitikum	1500	8		
1700	10	senneolitikum II (SN II)			subboreal	1700	10	
1950	14	senneolitikum I (SN I)		2300		1950	14	
2300	20	mellanneolitikum B (MN B)				2800	2300	20
2800	20	mellanneolitikum A (MN A)	tidigneolitikum	2800	20			
3300	8	tidigneolitikum II (TN II)		4000	3300	8		
3500	20	tidigneolitikum I (TN I)			stenålder	3500	20	
4000	60	ertebollekultur	atlantisk	4000		60		
5500	40	kongemosekultur		boreal		5500	40	
6500	60	mesolitikum	8000		6500	60		
6900	124	maglemosekultur			preboreal	6900	124	
8000			yngre dryas	8000				
9600					f.Kr.			
f.Kr.		senpaleolitikum		f.Kr.				

Östervång 2:48 och 2:49

ARKEOLOGISK UTREDNING 2024

Fredrik Grehn

Utgiven av: Sydsvensk Arkeologi
Box 134
291 22 Kristianstad
044-13 58 00
www.sydsvenskarkeologi.se

Östervång 2:48 m fl
Arkeologisk utredning 2024
Fredrik Grehn

Arkeologisk utredning 2024
RAÅ fornlämning L1985:616
Östervång 2 :48 och 2:49
Trelleborg kommun i Skåne län
Sydsvensk Arkeologi Rapport 2024:26

© Sydsvensk Arkeologi 2024

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbilder: Bild 1. Översiktsbild. Foto: Fredrik Grehn / Bild 2. Översiktsbild.
Foto: Fredrik Grehn / Bild 3. Översiktsbild. Foto: Fredrik Grehn. / Bild 4.
Översiktsbild. Foto: Fredrik Grehn.

Kartmaterial: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2014/00893

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	6
SYFTE	6
METOD	6
Topografi och fornlämningsmiljö	7
TOPOGRAFI	7
FORNLÄMNINGSMILJÖ	7
BYRÅINVENTERING	7
Undersökningsresultat	11
Utvärdering	12
Referenser	14
Ordlista	15
Administrativa uppgifter	17
Bilaga 1 – Schaktöversikt med id (OS)	18
Bilaga 2 - Anläggningslista och plan	19
Bilaga 3 – Metalldetekteringsrapport	20
Bilaga 4 – Föremålsbestämning (metall) och översiktsplan	22

Figur 1. Skåne. Trelleborg kommun markerad med blått, utredningens läge med svart punkt.

Figur 2. Utdrag ur Terrängkartan. Utredningens läge i Trelleborg markerat med röd cirkel.

Sammanfattning

- Inom ett ca 38 100 m² stort område som berör fastigheterna Östervång 2:48 och 2:49 i Trelleborg kommun, ska Trelleborg kommun bygga ett nytt vattenverk och har därför påbörjat en detaljplan för detta.
- Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk utredning, som bestod av en byråinventering, och sökschaktning inom berört område, enligt beslut från Länsstyrelsen i Skåne län.
- Sökschakt grävdes upp med grävmaskin inom utredningsområdet och lämningar mättes in med RTK GPS.
- I utredningsområdets centrala och norra delar påträffades 30 arkeologiska lämningar, vilka består av 22 gropar, tre härdar och fem stolphål.
- Ett område, med en yta på ca 7 100 m², bör betraktas som en fornlämning, inom vilket det påträffades boplatslämningar. Vid en eventuell exploatering bör detta område gå vidare till en arkeologisk förundersökning.

Inledning

Trelleborgs kommun planerar att exploatera fastigheterna Östervång 2:48 och 2:49, i Trelleborgs kommun med ett nytt vattenverk och har därför påbörjat detaljplanarbete. I ett samråd enligt 2 kap §10 kulturmiljölagen har Länsstyrelsen konstaterat att en arkeologisk utredning skulle genomföras för att undersöka om arbetsföretaget kunde beröra okända fornlämningar.

Länsstyrelsen beslutade (2023-12-18) att en arkeologisk utredning skulle utföras inom det berörda området och uppdrog åt Sydsvensk Arkeologi AB att utföra den arkeologiska utredningen, inklusive en byråinventering (Lst dnr: 431-25012-2023). Det berörda exploateringsområdet är knappt 38 100 m² stort (figur 1, 2 & 3).

Figur 3. Fastighetskartan. Utredningsområdet vid Östra Vång markerat med röd skraffering.

Syfte och metod

SYFTE

Syftet med en arkeologisk utredning var att ta reda på om idag okända fornlämningar berörs av ett planerat arbetsföretag. Utredningen skulle preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Den arkeologiska utredningen skulle även identifiera, motivera och antikvariskt bedöma både kända och nyupptäckta fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar.

Resultaten från utredningen ska kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten ska också kunna användas som underlag i företagarens planering.

METOD

Utredningen bestod av en byråinventering, där fornlämningar mm inom närområdet gick igenom.

Sedan fortsatte utredningen med en systematisk metalldetektering av ploglagret på undersökningsytan.

Vidare togs sökschakt upp med grävmaskin inom utredningsområdet. Sökschakten placerades utifrån en bedömning av potentiella lägen för under mark dolda fornlämningar och utifrån topografiska förutsättningar. Sökschaktningen har

gjorts för att fastställa förekomst av under mark dolda fornlämningar, och för att eventuellt kunna avgränsa dessa lämningar, samt för att om möjligt, fastställa deras karaktär och datering.

Schakt och framkomna arkeologiska lämningar har dokumenterats och mätts in med RTK GPS. Tolkning av anläggningstyp (t.ex. stolphål, grop) har gjorts direkt vid inmätningen genom kodval.

Topografi och fornlämningsmiljö

TOPOGRAFI

Aktuellt utredningsområde ligger direkt vid norra kanten av staden Trelleborg, ca 1 700 meter norr om hamnen (figur 2). Området används i dag som åkermark. Området sluttar lätt mot syd och sydöst.

Enligt SGU's jordartkarta består jordarten inom utredningsområdet till största del av lerig morän (SGU).

FORNLÄMNINGSMILJÖ

Norr om Trelleborg är det rikt med lämningar från olika tidsperioder. I området direkt väster om ytan som ska exploateras har boplatsen L1985:616 registrerats. Denna är dock undersökt och borttagen. Vid undersökningen av L1985:616 framkom boplatslämningar i form av gropar, härdar och kokgropar mm, som kunde dateras till yngre bronsålder/äldre järnålder.

Norr om detaljplanområdet ligger bytomten L1988:7460, och inom området för planerad exploatering finns enligt Arrhenius fosfatkarta från 1934 ställvis områden med förhöjda fosfatvärden som kan vara indikator för förekomst av boplatser. Se kapitlet Byråinventering nedan för en mer ingående genomgång av fornlämningsmiljön i närområdet.

BYRÅINVENTERING

Enligt fornminnesregistret finns det i utredningsområdets närområde ett antal sedan tidigare kända fornlämningar, vilka redogörs för nedan och på figur 4.

Norr om utredningsområdet finns L1985:616, boplatsområde, ett boplatsområde, bestående av 9 gropar, 1 gropsystem, 4 stolphål, 1 härd, 3 kokgropar, 1 ränna och 7 lager. Fynd av keramik, slagen flinta, 1 knacksten och djurben tillvaratogs. ¹⁴C-analyser och keramik har kunnat datera boplatsen till yngre bronsålder/äldre järnålder. Boplatsen framkom vid arkeologisk förundersökning 2018 (Hyll 2018). Väster om finns också L1987:6132, boplatsområde. En boplatser undersökt och borttagen vid en arkeologisk undersökning år 2007. Här påträffades boplatslämningar bestående av ett 40-tal stolphål, 4 gropar och 3 härdar, samt fynd av en nitskalle av järn och en keramikskärva (Björk m fl 2009). Vidare finns L1987:6709, flatmarksgrav, som var en flatmarksgrav med stenpackning, ca 5,6 x 1,7 m stor och är undersökt och borttagen. Graven innehöll skelett efter 2 individer, 1 flintdolk och 2 bennålar och kunde dateras till senneolitikum. Graven påträffades år 2009 i samband med särskild arkeologisk undersökning av boplatser RAÅ nr 40 (Fornsök). Väster om finns även L1987:6941, boplatsområde. Boplatsen är undersökt och borttagen. Inom området påträffades 80 anläggningar, vilka utgjordes av gropar, stolphål och härdar. Det påträffades enstaka fynd av keramik, ben och slagen flinta (Fornsök).

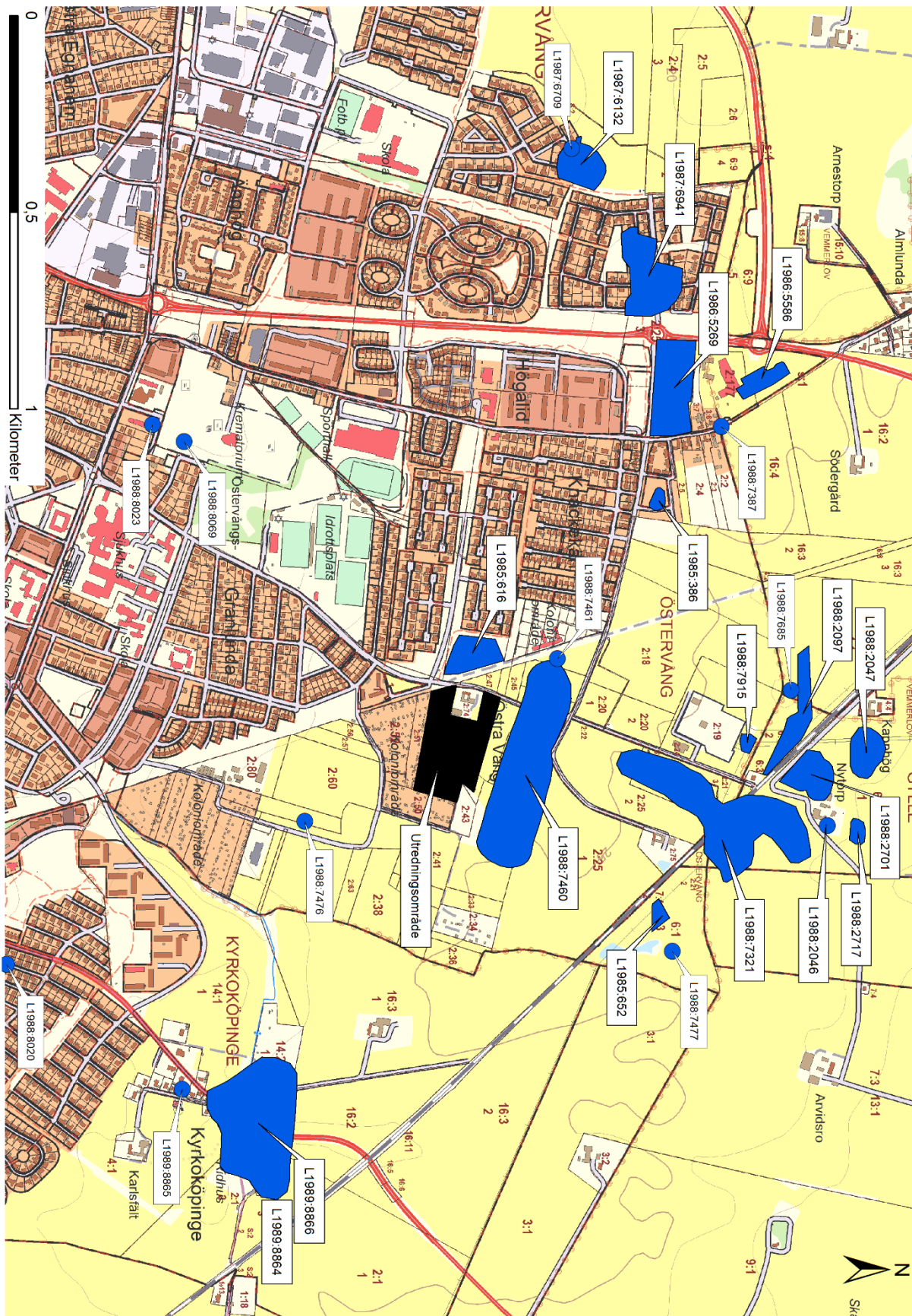
Nordväst och norr om utredningsområdet finns L1986:5269, boplatsområde som är undersökt och borttaget. I samband med en särskild utredning år 2012 påträffades inom området under mark bevarade lämningar i form av gropar,

stolphål och härdar. Även en numera torrlagd bäck påträffades, kring vilken en stor del av groparna låg. Möjligen utgör dessa gropar brunnar. Fynd av slagen flinta och en knacksten (Fornsök). Vidare finns L1986:5586, boplatsområde, som bestod av gropar, stolphål, härdar, brunnar och kulturlager. Fyndmaterialet består av keramik, bränd lera, flinta och djurben. I den norra delen förekom depositioner av djurben i två stolprader som omgärdade ett mindre våtmarksområde. Stolpraderna daterades till mellan-neolitisk tid, medan brunnarna daterades från bronsålderns period IV och fram till förromersk järnålder (Fornsök). Vidare finns L1988:7387, gränsmärke. En gränsten av granit med en inskription på den slipade sidan under Trelleborgs stads vapen: TRELLEBORGS \ STADS GRÄNS \ mot V.VEMMERLÖV. Samt en bild av en stubbamölla. Stenen står direkt i marken (Fornsök). Här finns också L1985:386, boplatsområde där det fanns en brunn, 1 Husgrund, förhistorisk/medeltida, och 2 stolphus (Fornsök). Här finns även L1988:7460, Bytomt/gårdstomt med bebyggelse lämningar. Marknamn från äldre Lantmäterikartor, höga fosfatvärden på Arrheniusfosfatkarta samt fynd av medeltida keramik tyder på att platsen för V Köpinge by ligger i området kring vattentornet i Östra Vång. V Köpinge är känd som medeltidsby i två skriftliga belägg. I ett brev från 1303 framgår att byn bestått av minst 4 gårdar. Ett belägg från 1476 antyder att byn då ligger öde (S Skansjö) (Fornsök). Inom bytomten ligger också L1988:7461, en härd som framkom vid schaktning i bytomtens västra del. Det framkom dock inga fynd som kunde relateras till den medeltida byn (Fornsök). I närheten finns L1988:7321, boplats. En stenåldersboplats som är undersökt och borttagen. Arthur Andersson, Nytorp, har under de senaste 50 åren påträffat åtskilliga flintföremål inom området. I den norra delen på sluttningarna i dödisgropen har ett 35-tal ämnen till flintyxor påträffats. Söder om dödisgropen har A Andersson också påträffat flera härdgropar bestående av stenar och aska. Alla härdarna är nu utplöjda. Inom området har A. Andersson också upphittat ett stort antal, icke närmare specificerade flintföremål, som ingår i hans stora föremålssamling (RAÄ nr 79, Gylle sn). Inom området, hittade Arthur vid jordbruksarbete, också en krossad urna med ett innehåll av brända ben (Fornsök). Vidare finns L1988:7915, fyndplats. En fyndplats för en järnyxa. Fyndet påträffat omkring 1975 av Arthur Andersson, Nytorp, vid jordbruksarbete. Järnyxan med utsvängd egg är avbruten och delvis starkt förrostad. Förvaras av Arthur Andersson, Nytorp, Gylle sn (Fornsök). Här finns också L1988:7685, hög. En hög som är borttagen, enligt O. Christoffersson 1918. Där gränsen för Vemmerlöv, Gylle och Trelleborg möts skall tidigare ha funnits en ättehö (fornsök). Vidare ligger L1988:2097, boplats här. En stenåldersboplats inom vilken Arthur Andersson upphittat ett antal, icke närmare specificerade flintföremål, som ingår i hans stora föremålssamling (Fornsök). Här ligger också L1988:2701, boplats. Också en stenåldersboplats, inom vilken markägaren Arthur Andersson upphittat ett antal, icke närmare specificerade flintföremål, som ingår i hans stora föremålssamling och L1988:2047, boplats, en stenåldersboplats där markägaren Arthur Andersson, Nytorp, upphittat bl a två flintskärar. Förutom skärorna har även andra, icke specificerade föremål upphittats, som ingår i hans stora samling (Fornsök). L1988:2046, fyndsamling. En lösfyndsamling bestående av 18 tjocknackiga yxor, 43 fragment av tjocknackiga yxor, 3 håleggade, tjocknackiga yxor, 3 fragment av 3 tunnbladiga yxor, 1 håleggad, tunnbladig yxa, 2 fragment av håleggade tunnbladiga yxor, 2 tunnackiga yxor, 44 fragment av tunnackiga yxor, 5 fragment av spetsnackiga yxor, 3 fragment av håleggade yxor, 100-tals fragment av odefinierade yxor, 2 kärnyxor, 2 skivyxor, 16 skivor av slipade fragment, 2 tjocknackiga bergartsyxor, 13 fragment av bergartsyxor, 1 trindyxa, 1 holkyxa av sten, 1 miniatyryxa av flinta, 1 skafthålsyxa, 34 flintskärar, 10 fragment av flintskärar, 11 dolkar, 80 dolkfragment, 18 flathuggna pilspetsar med urnupen bas, 13 tvärpilar, 1 tvärpil av slipat fragment, 4 spånpilspetsar, 20 förarbeten till flintyxor, 19 förarbeten till dolkar eller skärar, 1 lövkniv, 16 fragment av lövknivar,

2 nätsänken, 1 stenklubba med skaftrännor, 1 fragment av båtyxa, 10 sländtrissor, 30 knackstenar, 1 gjutformsfragment för holkyxa, 1 spjutspets av brons (Bagterptyp), 6 slipstenar, 12 brynen, 1 bryne med rännen, 1 fragment av lårbensformad slipsten, 100-tals skrapor, främst skivskrapor, men även skedformade skrapor. Föremålen hittade av markägaren Arthur Andersson, Nytorp, som också har föremålen i sitt förvar (Fornsök). Vidare finns L1988:2717, boplats, inom vilket markägaren under våren och sommaren 1985, funnit och tillvaratagit 1 pilspets, 1 avbruten spjutspets, 1 avbruten skära, samt ytterligare 4 bearbetade flintföremål (Fornsök). Här finns även L1985:652, boplats som är undersökt och borttagen, och bestod av 8 härdar och 4 boplatsgropar, samt bearbetad flinta i matjorden. Tydlig svacka med torvlager inom utredningsområdets centrala delar (Fornsök). Och slutligen L1988:7477, fyndplats där det påträffats lösfynd av flintyxor enligt tidigare fornminnesinventering 1985 (Fornsök).

Sydöst och söder om utredningsområdet finns L1989:8866, bytomt/gårdstomt. På 1570-talet bestod byn av 8 gårdar. Skrivs "in Kickyköpinge" år 1303 (Fornsök). Här finns också L1989:8864, hög/fyndplats i en förstörd hög(?), på kyrkogården. Fynden utgjordes av 1 pälstav, bitar av ett bronsbälte eller ett bronskärl, samt åtskilliga bronsfragment (uppg. Bruzelius 1859). 1862, när kyrkogårdsmuren omlades, påträffades under en fläderbuske en lerkruka, som innehöll silverspännen, bärnstenspärlor och medeltida mynt. Dessa finns i SHM:s samling (Fornsök). Här ligger också L1989:8865, hög. Enligt beskrivning av M. Bruzelius och I. Kylander från början av 1800-talet; "Strax söder om byn, vid en därvarande väderkvarn har för omkring 40 år sedan varit ett stenkummel som förstördes... ". På skånska rekogniseringskartan 1813 är väster om vägen markerad med en väderkvarn. Enligt O Christoffersson 1918 är en låg, nästan upplöjd hög, Hålhögen, lokaliserad här (Fornsök). Här finns också L1988:8020, källa med tradition, ungefärlig plats för en offerkälla. Enligt O Christoffersson 1918 skall det ha offrats i källan på midsommaraftnar (Fornsök). Här finns också L1988:7476, fyndplats där det hittats lösfynd av slagen flinta. Området har förhöjda fosfathalter (Fornsök). Vidare finns L1988:8069, ett minnesmärke bestående av en minnessten av granit. Stenen är krönt av en uppåtblickande bronsörn och inskription på den norra sidan lyder: ÅT MINNET AV DE KRIGSMÄN SOM PÅ HEMVÄG UR FÅNGENSKAP HÄR FUNNO SIN GRAV 1915–1918. Insriptionen på den södra sidan lyder: LÄNGTAN ÄR DERAS ARVEDEL. Stenen står i ett postament av 7 stenar. På norra sidan finns en rektangulär bronstavla med namn på 119 personer från Ryssland, Turkiet, Tyskland och Österrike samt Ungern. Mot södra sidan är en störtad bronsörn med huvudet nedåt. På östra sidan är namnet Ebbe inristat. På denna sida finns även ett fåtal skålgropsliknande fördjupningar. Minnesstenen står i en höglignande jordkulle och från norr leder en stensatt trappa upp till stenen. Minnesstenen är omgärdad av 20 stempelare, förbundna med järnlänk, i form av en kvadrat (Fornsök). Slutligen finns här också L1988:8023, fyndplats, som är en fyndplats för flintyxor strax norr om Villa Flora. Fynden påträffades våren 1898 vid jordbruksarbete. Fynden består av 1 båtformig yxa med skaftholk, 1 hålslipad yxa, ofullständigt slipad. Några år senare påträffades på samma plats ett människoskelett men inga fornyfynd (Fornsök).

Byråinventeringen har visat att i utredningsområdet närområde finns en mängd fornlämningar registrerade, allt från boplatser, fyndplatser, gravar och medeltida bytomter mm. Dessa registrerade lämningar spänner över ett långt tidsintervall, från stenålder (neolitikum), via brons- och järnålder, och fram till medeltid och historisk tid. Byråinventeringen visar att det är sannolikt att det inom utredningsområdet bör finnas fornlämningar.

Figur 4. Registrerade fornlämningar (markerade med blått) i närområdet som nämns i kapitlet Byråinventering.

Undersökningsresultat

Byråinventeringen visade att utredningsområdet ligger i ett mycket fornlämningstätt område, där det finns registrerade fornlämningar i form av boplatser, gravar, fyndplatser, medeltida bytomter mm, vilka kunde dateras från neolitikum fram till historisk tid, via brons- och järnålder och medeltid (figur 4).

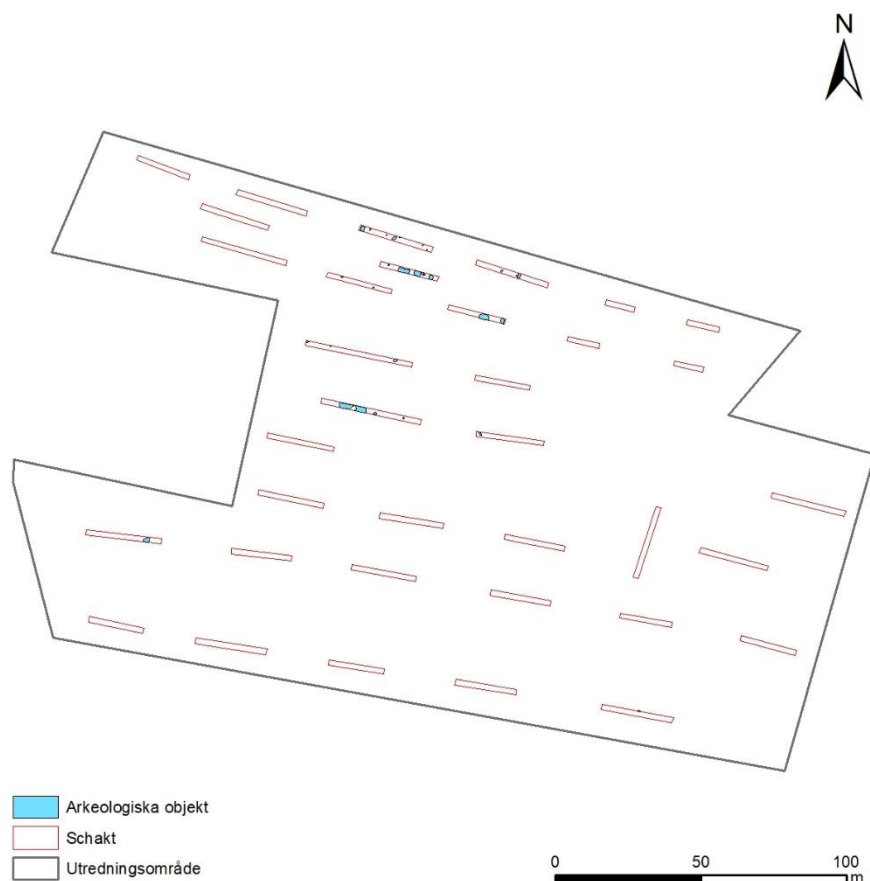
Inom utredningsområdet som var knappt 38 100 m² stort, togs 35 sökschakt upp med grävmaskin (figur 5 & bilaga 1). Dessa hade en sammanlagd yta av 1 390 m², vilket motsvarar ca 3,6 % av den totala utredningsytan.

I områdets centrala och norra delar påträffades totalt 30 arkeologiska lämningar, vilka består av 22 gropar, tre härdar och fem stolphål (figur 5, bilaga 2).

I utredningsområdets södra, västra och östra delar påträffades inget, eller ytterst få lämningar, av antikvariskt intresse.

Även metalldetekteringen visar på fynd i de centrala och norra delarna av utredningsområdet, medan det inte påträffades något i de andra delarna av området. Bland metallfynden i den norra delen kan speciellt nämnas ett påträffat silvermynt, sannolikt tidig medeltida (fyndnr: 26, bilaga 4).

De arkeologiska lämningarna inom utredningsområdet består av boplatslämningar och kan betraktas som väl avgränsade till den centrala och norra delen av området (dock fortsätter lämningarna sannolikt norr ut, utanför det nu aktuella området).

Figur 5. Plan över utredningsområdet. Sökschakt och arkeologiska lämningar markerade.

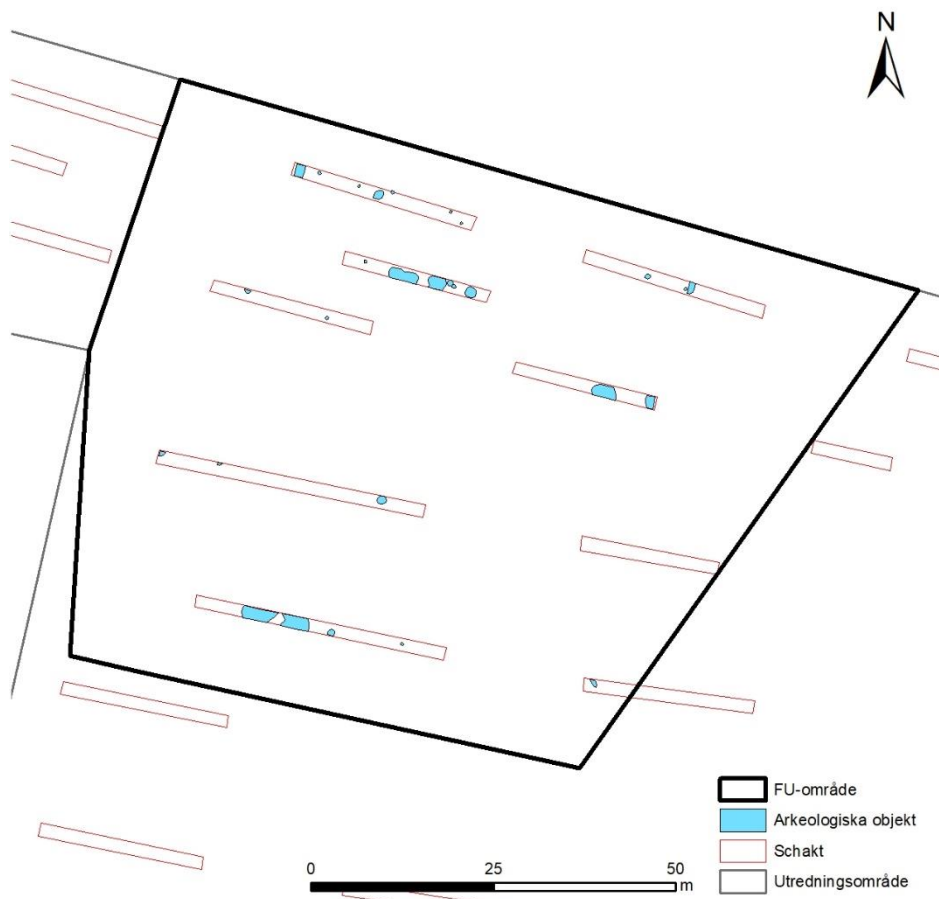
Utvärdering

Ett välavgränsat område i de centrala och norra delarna av utredningsområdet (sannolikt fortsätter dock lämningarna norr ut, utanför det nu aktuella utredningsområdet) bör betraktas som en fornlämning (boplats/boplatsområde), där det påträffades lämningar i form av gropar, härdar, stolphål och ett mynt mm.

Vid en eventuell exploatering bör detta ca 7 100 m² stora område (figur 6 & 7) först gå vidare till en arkeologisk förundersökning.

Figur 6. Plan över utredningsområdet. Sökschakt, arkeologiska lämningar och föreslaget förundersökningsområde markerat.

Figur 7. Plan över föreslaget förundersökningsområde. Sökschakt och arkeologiska lämningar markerade.

Referenser

LITTERATUR

Björk, T., Lenntorp, K-M. & Skoglund, P. 2009. De Stora gårdarna på västervång - Arkeologisk undersökning 2008-2009. Regionmuseet Kristianstad, Landsantikvarien i Skåne. Rapport 2009: 58.

Hyll, N. 2018. Boplatsslämningar vid Västra Köpinge – den medeltida byn i norra Trelleborg. Arkeologisk utredning. Skåne län, Skåne, Trelleborgs kommun, Trelleborgs socken, fastighet Östervång 1:78, 1:83 och 1:114, fornlämning Trelleborg 50. Arkeologerna SHM, Rapport 2018:95.

INTERNET

Fornsök - <https://app.raa.se/open/fornsok/>

SGU - <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html>

Ordlista

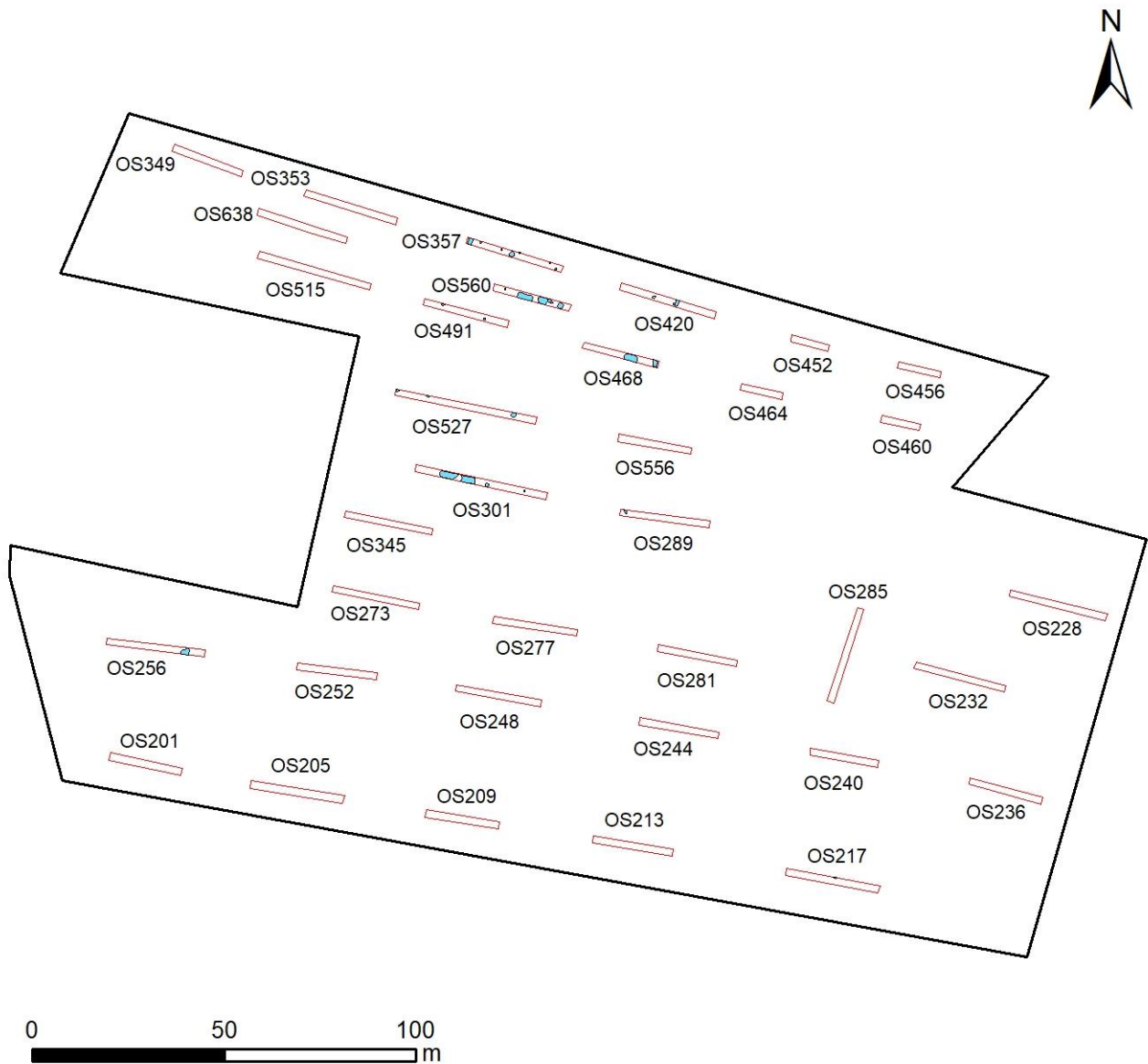
Anläggning	Arkeologiska lämningar i form av nedgrävningar (t.ex. stolphål, gropar, härdar, gravar etc.)
Artefakt	Ett föremål framställt av mänsklig hand
Avbaning	Borttagande av jordlager med grävmaskin
Avslag	Spår efter avsiktlig bearbetning av flinta i form av avslagna bitar
Byråinventering	Genomgång av arkiv- och kartmaterial. Föregår i regel fältarbetet.
Bytomt	Lämningar efter skattlagd eller mantalssatt bebyggelseenhet. Indikeras av kulturlager, husgrunder eller andra lämningar. Ska ha tillkommit före 1850. Utsträckningen ofta avgränsad efter äldsta kartmaterial, vilket även visat sig överensstämma väl med tidig historisk utbredning.
¹⁴C-analys	Radiometrisk dateringsmetod som möjliggör datering av lämningar innehållande organiskt material som t.ex. träkol och ben
Exploateringsområde	Det område som skall bebyggas eller tas i anspråk inom ramen för en exploatering
Flatmarksgrav	Förhistorisk grav utan idag synlig markering ovan jord
Fornlämning	Lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergiven. Lämningen behöver vara tillkommen före år 1850, eller i fråga om fartygslämning, förlit före 1850 (Kulturmiljölagen 2 kap.). Se även RAÄ-nr.
GPS (ibland RTK GPS)	Används för inmätning av bl.a. arkeologiska lämningar
Härd/härdgrop	Eldstad anlagd på markytan/eldstad i grop, med eller utan stenkonstruktion/steninnehall
Hög	Synligt gravmonument, uppbyggt av grästorvor och/eller jord
Intrasis	Statens historiska museers program för hantering och lagring av arkeologiska data. Här samlas och analyseras all dokumentation. I Intrasis finns även karta över inmätt data (som görs med GPS).
Inventering	Okulär avsökning av undersökningsyta
KML	Kulturmiljölagen
Lämningsnummer	Numrering av fornlämningar i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, sökbar i sök- och karttjänsten Fornsök
Lösfynd	Enstaka fynd som inte återfunnits i anläggning. Oftast rör det sig om fynd som påträffats i matjorden.
RAÄ-nr	Inventarienummer i Riksantikvarieämbetets tidigare fornlämningsregister
Sökschakt	Schakt som öppnas med grävmaskin, vanligen en

	skopbredd (1,6–1,8 m). Används främst i samband med arkeologisk utredning och syftar till att lokalisera och avgränsa fornlämning.
Underlag (ibland alv)	Den del av markprofilen som ofta ligger direkt under matjorden, ibland även på större djup (under t.ex. kolluvium)
Undersökningsplan	Dokument som upprättas inför en arkeologisk undersökning och som ska godkännas av Länsstyrelsen innan undersökningsstart. Undersökningsplanen anger bl.a. de vetenskapliga målen, de metoder och analyser som ska användas för att uppnå målen, hur undersökningen ska avrapporteras samt kostnaderna för undersökningen.
Utredningsobjekt	Yta/ytor inom exploateringsområde som bedömts kunna innehålla fornlämning. Fastställs efter byråinventering och fältbesiktning av exploateringsområdet.

Administrativa uppgifter

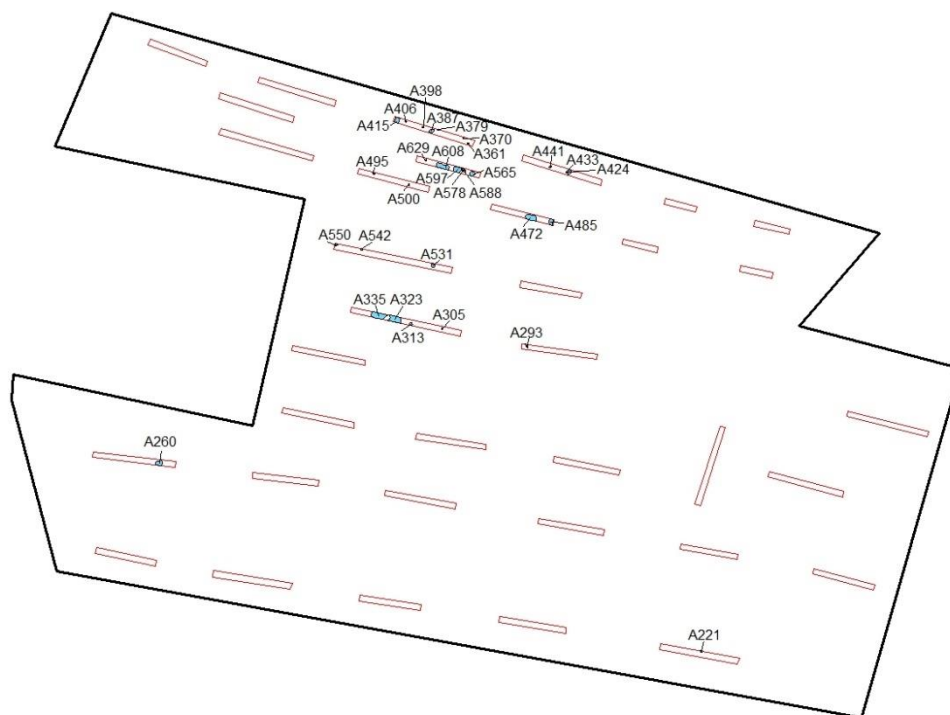
Sydsvensk Arkeologi projektnr:	230055
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-25012-2023
Datum för beslut:	2023-12-18
Län:	Skåne
Kommun:	Trelleborg
Fastighet:	Östervång 2:48 och 2:49
Koordinatsystem:	SWEREF 99TM
X koordinat:	6139642,2
Y koordinat:	383993,6
M ö.h.	ca 20–24
Fältarbetstid:	2024-03-25 – 2024-03-26
Antal arbetsdagar:	2
Antal maskintimmar:	12
Exploateringsyta:	38 100 m ²
Undersökt yta:	1 390 m ²
Projektledare:	Fredrik Grehn
Personal:	Per Jansson
Underkonsulter:	Sydschakt AB och Renta AB
Företagare:	Trelleborgs kommun
Fynd:	Fyndnr: 16 & 21–26, LUHM: 33298
Dokumentationsmaterial:	Intrasisprojekt SA_230055 och digitala bilder förvaras på Regionmuseet i Kristianstad

Bilaga 1 – Schaktöversikt med id (OS)

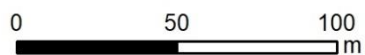

Bilaga 2 – Anläggningslista och plan

Anl.nr.	Typ	X	Y	I Schakt (OS)
221	Grop	6139513	384069,8	217
260	Grop	6139571	383900,9	256
293	Grop	6139608	384015,3	289
305	Härd	6139613	383989	301
313	Grop	6139615	383979,3	301
323	Grop	6139616	383974,4	301
335	Grop	6139617	383969,2	301
361	Stolphål	6139671	383997,1	357
370	Stolphål	6139673	383995,7	357
379	Grop	6139675	383987,7	357
387	Grop	6139675	383985,8	357
398	Stolphål	6139676	383983	357
406	Grop	6139678	383977,6	357
415	Grop	6139678	383975	357
424	Grop	6139662	384028,6	420
433	Stolphål	6139662	384027,9	420
441	Grop	6139664	384022,7	420
472	Grop	6139648	384016,7	468
485	Grop	6139647	384023	468
495	Grop	6139662	383967,8	491
500	Grop	6139658	383978,6	491
531	Grop	6139633	383986,2	527
542	Härd	6139638	383963,9	527
550	Härd	6139639	383956	527
565	Grop	6139661	383998,4	560
578	Grop	6139662	383996	560
588	Grop	6139663	383995,6	560
597	Grop	6139663	383993,8	560
608	Grop	6139664	383989,2	560
629	Stolphål	6139666	383983,9	560

- Arkeologiska objekt (A)
- Schakt
- Utredningsområde

Bilaga 3 – Metalldetekteringsrapport

Metalldetekteringsrapport

Undersökning med metalldetektor i samband med arkeologisk utredning inom fastigheterna Östervång 2:44, 2:48 och 2:49, Trelleborgs kommun.

Metalldetektormodell som användes: XP DEUS 11”

Undersökningen:

Arbetsmetod och utförande:

En systematisk metalldetektering utfördes av ploglagret som undersöktes från ytan. Hela undersökningsområdet (UO) metalldetekterades med sökstråk med ett avstånd på 20 meter.

Vid avsökningarna negligerades generellt utslag från järnföremål medan alla andra kontrollerades. Metallföremål som med säkerhet kunde tillföras tiden före 1850 eller med osäkerhet kunde dateras i fält togs upp och mättes in med handburen GPS (Garmin GPSMAP 65). Metallföremål som med säkerhet kunde bestämmas till senare tid (d.v.s. efter 1850) tillvaratogs inte.

Fältarbetet utfördes den 20/3 2024.

Detekteringssituationen: (fysiska faktorer som påverkar detekteringsresultatet)

Vid undersökningstillfället var fastigheten 2:44 och norra delen av 2:48 harvad och hade sparsamt med ogräs. Medan södra delen av 2:48 samt hela 2:49 hade en vallväxt som var kort.

Arbetet utfördes vid meteorologiskt gynnsamma förhållanden.

Jonas Paulsson (Arkeolog och metalldetekteringsspecialist)

Schulz Paulsson Arkeologi AB

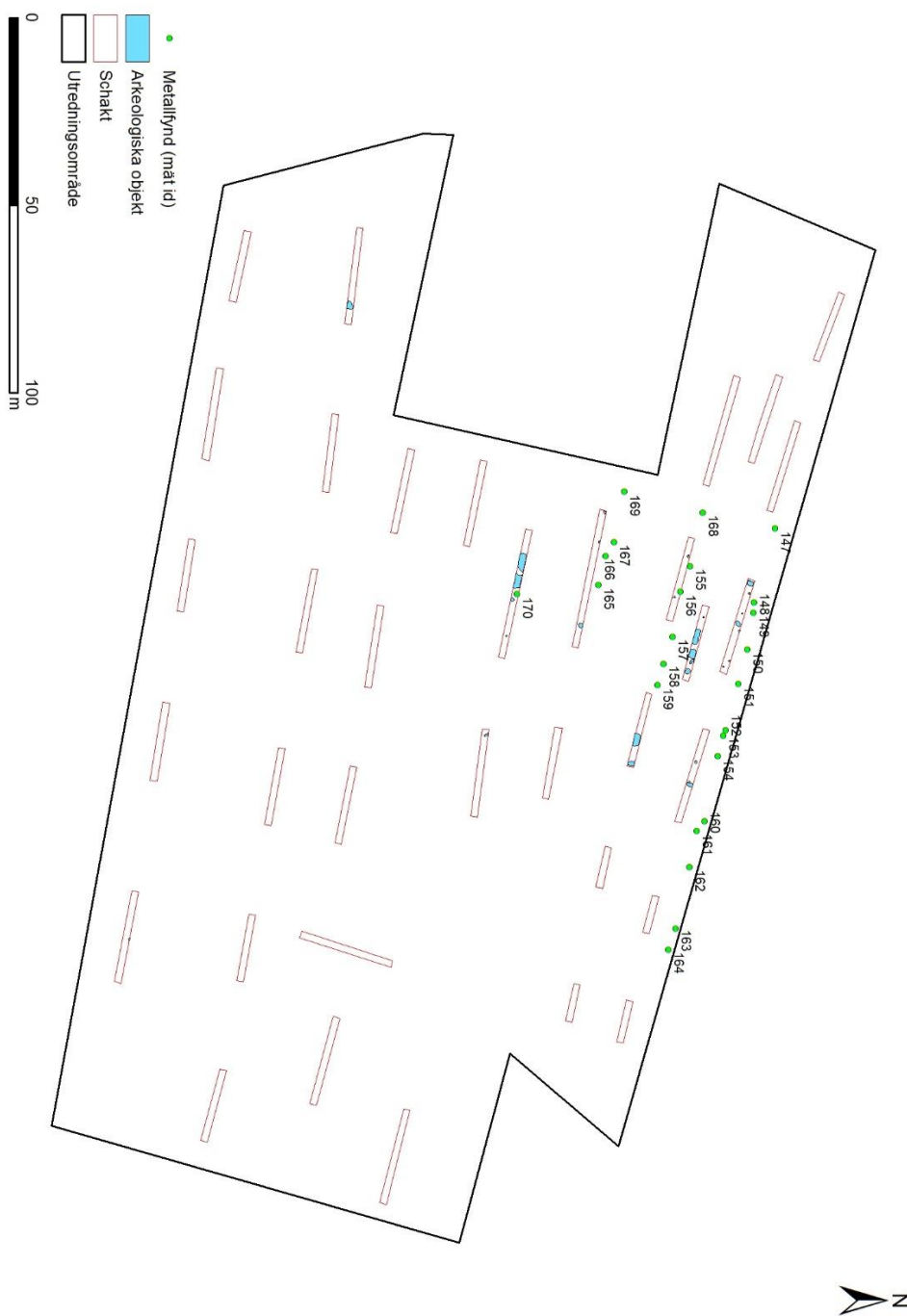
Telefon: 0701733223

E-post: sp.arkeologi@gmail.com

Bilaga 4 – Föremålsbestämning (metall) och översiktsplan

Mät.id	Fyndnr:	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Anmärkning	Längd	Bredd	Utgallrad
167	1	Cu-leg	Hänge	1	7	Hänge, lik en bjällra.	2,3	1,8	Ja
154	2	Cu-leg	Knapp	1	5	Recent.	2,3	0,4	Ja
158	3	Cu-leg	Bleck	1	1		2,4	1,9	Ja
156	4	Cu-leg	Knapp	1	1		2,1	1,6	Ja
151	5	Cu-leg	Smälta	1	1		1,9	1,6	Ja
149	6	Cu-leg	Föremål	1	8	Med tånge. Punsat prickmönster	3,1	1,8	Ja
152	7	Bly	Smälta	1	2		1,9	1,7	Ja
168	8	Bly	Smälta	1	2		1,3	1,4	Ja
159	9	Bly	Smälta	1	8		2,8	1,6	Ja
161	10	Bly	Smälta	1	26		3,2		Ja
169	11	Bly	Kula	1	17	Muskötkula.	1,9	1,9	Ja
150	12	Slagg	Slagg	1	5	Troligen blyslagg.	2,2	2,1	Ja
164	13	Slagg	Slagg	1	2	Troligen blyslagg.	1,8	1,3	Ja
170	14	Slagg	Slagg	1	3	Möjligen CU-slagg	2	1,3	Ja
155	15	Cu-leg	Knapp	1	2		2,1	0,5	Ja
165	16	Silver	Mynt	1	1	1 skilling. Dansk, 1620-tal.	1,1		-
160	18	Cu-leg	Bleck	1	4	Nitat bleck.	2,9	1,8	Ja
163	19			1	3	Nitat bleck.	2,2	1,8	Ja
148	21	Cu-leg	Sölja	1	7	15–1700-tal	3,7	2,1	-
162	22	Cu-leg	Remänd esbeslag	1	5	Möjligen sölja. Yngre JÅ.	2,6	2,3	-
166	23	Cu-leg	Mynt	1	1	Möjligen mynt.		1,5	-
157	24	Cu-leg	Mynt	1	1			1,6	-
153	25	Cu-leg	Mynt	1	1			1,6	-
147	26	Silver	Mynt	1	1	Troligen tidig medeltid.		1,6	-

Bilaga 4 – figur 1. Plan över påträffade metallfynd (gröna punkter) vid metalldetektering, med mät id.

SYDSVENSK ARKEOLOGI RAPPORTSERIE 2024

1. Fontän Västanvinden på Rådhusorget i Landskrona. Arkeologisk förundersökning år 2022. Citadellstaden 1:1. L1988:4669. Landskrona socken, Landskrona kommun, Skåne län. Fredrik Larsson.
2. Toarp 2:10, 2:13 & 2:14. Arkeologisk förundersökning år 2023. L1988:5550. Oxie socken, Malmö kommun, Skåne län. Fredrik Larsson.
3. VA-ledning mellan Åhus och Gärds Köpinge. Arkeologisk fördjupad förundersökning 2023. L1990:898, L2023:1587. Hovby 50:49. Åhus socken, Kristianstad kommun, Skåne län. Emma Törnblad.
4. En väg till Bjäres historia. Arkeologisk undersökning 2021. Segelstorp 3:13 m.fl. Grevie och Förslöv socknar, Båstad kommun, Skåne län. Tony Björk och Andreas Nilsson.
5. St. Harrie 5:22 m fl. Arkeologisk utredning 2023. Stora Harrie socken, Kävlinge kommun, Skåne län. Fredrik Grehn.
6. Trehögsparken. Arkeologisk utredning 2023. Fosie 165:266, Malmö kommun, Skåne län. Fredrik Grehn.
7. Medeltida tomter vid Absolut Home. Arkeologiska undersökningar 2017–2018 kring den Engströmska villan i Åhus. Fornlämning Åhus 23/ L1990:7628, Kvarteret Carl XI:13, Åhus socken, Kristianstads kommun, Skåne län. Claes Pettersson & Fredrik Larsson.
8. Från Klippan till Åstorp. Inför förlängt mötesspår, Flera socknar Åstorp och Klippan kommun, Skåne län. Ylva Wickberg & Håkan Petersson.
9. Bunkeflostrand 6:37. Lämnningar från tidigneolitikum, förromersk och romersk järnålder. Arkeologisk förundersökning 2023. RAÄ L2022:1115, L2022:1123, L2022:1124. Bunkeflostrand 6:37. Bunkeflo socken, Malmö kommun, Skåne län. Joakim Frejd
10. Utredning Härlöv 50:53, Härlöv 50:72 med flera. Håkan Petersson & Ylva Wickberg, Kristianstad socken och kommun, Skåne län
11. SÖ: Kv. Diana 13. Bortschaktning av matjord från innergård. Arkeologisk schaktningsövervakning 2023. L1988:4871. Malmö socken, Malmö stad, Skåne län. Per Jansson.
12. Del av fastigheterna Torsebro 2:1, Åby 4:1, Önnestad 12:1 och 112:3, Skepparslöv 7:10, Salskog 1:1 och Venestad 16:19. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2022. Fjälkestad, Färlöv, Önnestad, Skepparslöv och Träne socken, Kristianstad kommun, Skåne län. Anna Isberg & Therese Ohlsson.
13. Under Knislinge kickbikebana. Tidig historisk tid i byns centrum. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning år 2023. Knislinge 43:1, Knislinge socken, Östra Göinge kommun. Ylva Wickberg.
14. Vattenledning mellan Ludvigsborg och Hörby. Arkeologisk utredning steg 1, 2024. Fulltofta & Hörby socken, Hörby kommun i Skåne län. Karina Hammarstrand Dehman
15. Arkeologi vid Ivetofta prästgård. Arkeologisk undersökning/schaktningsövervakning 2023. Ivetofta 11:109, Ivetofta socken, Bromölla kommun, Skåne län. Tony Björk.
16. Mellan Nymölla och Valjeviken. Arkeologisk utredning steg 2 år 2022 och 2023. Gualöv och Ivetofta socken, Bromölla kommun, Skåne län. Ylva Wickberg.
17. Ljungsgård 2:99 och 2:162. Fördjupad arkeologisk förundersökning 2023. RAÄ L1989:6293. Södra Vrams socken, Bjuvs kommun, Skåne län. Joakim Frejd.
18. Råvattenprojektet. Arkeologisk undersökning 2017–2018. Fastighet Hassle 12:9, Hassle 2:56, Stehag 12:9 & Värlinge 11:4, Värlinge 11:47, Stehags socken, Eslövs kommun, Skåne län. Karina Hammarstrand Dehman, Åsa Berggren, Erik Johansson, Anna-Sara Noge & Carl Persson.
19. Fjälkinge bytomt. Arkeologisk undersökning - schaktövervakning 2022–2023. Fjälkinge bytomt, Fjälkinge socken, Kristianstad kommun, Skåne Län. Emma Törnblad.
20. Arkeologi i sydöstra Skåne, Utredning steg 1 för vattenledning mellan Ystad och Löderups Strandbad, L1988:6808, L1989:4238 m.fl, Valleberga socken m.fl, Ystad kommun, Skåne län. Andreas Nilsson
21. Gonarp 13:4. Arkeologisk utredning steg 2, 2024. Näsrum Socken, Bromölla kommun, Skåne län. Emma Törnblad.

22. Fortuna-Hemgården. Gropar, hus och gravar i södra Sallerup, Malmö. Arkeologisk undersökning 2022, L1986:8929, L2022:633, L2022:634 & L2022:63, Sallerup 180:22 & Sallerup 180:21, Malmö, Skåne län. Håkan Petersson & Anna Isberg
23. Undersökning av härदार och gravröse på Östad 19:2, Bromölla kommun. Håkan Petersson och Andreas Nilsson. Arkeologisk förundersökning och avslutande arkeologisk undersökning av L 1991:2928 & L2022:140, Östad 19:2, Bromölla kommun.
24. Grönahög 1:1 m fl. Arkeologisk utredning, steg 1, 2024. RAÄ fornlämning L1990:4231 & L1990:4809, Grönahög 1:1, Ripa 15:2 och Åhus 504:1, Åhus socken, Kristianstad kommun, Skåne län. Fredrik Grehn.
25. Fortsatt utredning inför skyddsvall på Falsterbohalvön. Sträckan Falsterbo skjutfält till Storevångsvägen. Arkeologisk utredning steg 2 2024, Skanör S:40, m. fl., Skanör med Falsterbo socken. Andreas Svensson.
26. Östervång 2:48 och 2:49. Arkeologisk utredning 2024. Östervång 2:48, 2:44, 2:43, 2:55, 2:41, 2:42, 2:62 och 2:54, Trelleborgs kommun, Skåne län. Fredrik Grehn.

DET UPPDRAGSARKEOLOGISKA SYSTEMET

Inom det uppdragsarkeologiska systemet utförs arkeologiska undersökningar som vilar på Kulturmiljölagen (1988: 950 – KML). Undersökningarna baseras på beslut av länsstyrelsen och utgör ett villkor för att en Företagare skall ges tillstånd för ingrepp i fast fornlämning.

Arkeologiska undersökningar kan göras i tre etapper: utredning, förundersökning och undersökning. De olika delarna är led i en process som i första hand syftar till att bevara fornlämningen, vilket är grundtanken i Kulturmiljölagen.

Den arkeologiska utredningen kan göras i två steg: Steg 1 innebär att befintligt underlagsmaterial sammanställs i form av en byråinventering och att en fältinventering genomförs. Steg 2 innebär sökschaktsgrävning med grävmaskin. Syftet med den arkeologiska utredningen är att identifiera och lokalisera fornlämningar som berörs av ett arbetsföretag. Utredningen utgör ett beslutsunderlag till Länsstyrelsen inför prövning av tillstånd för ingrepp i fornlämning, och utgör även ett planeringsinstrument för Företagaren (den som avser utföra ett arbetsföretag).

Om det vid den arkeologiska utredningen påträffas under mark dolda fornlämningar, eller om det redan finns kända fornlämningar inom ett område, kan Länsstyrelsen besluta om en arkeologisk förundersökning. En arkeologisk förundersökning innebär som regel schaktsgrävning med grävmaskin. Arbetet innebär att ett representativt urval av fornlämningen undersöks. Syftet med den arkeologiska förundersökningen är att avgränsa fornlämningen och fastställa dess vetenskapliga potential. Förundersökningen utgör ett beslutsunderlag till Länsstyrelsen inför prövning av tillstånd till ingrepp i fornlämning, och utgör även ett planeringsinstrument för Företagaren.

Baserat på resultat från förundersökningen gör Länsstyrelsen en bedömning om fornlämningen bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential för att gå vidare till en arkeologisk undersökning. Syftet med en arkeologisk undersökning är att undersöka, dokumentera, analysera och tolka lämningar och fynd för den aktuella fornlämningen, samt att besvara de vetenskapliga frågeställningar som fornlämningen anses ha potential att ge svar på. Efter en arkeologisk undersökning hävs lagskyddet enligt 2 kap. Kulturmiljölagen.

Inom det uppdragsarkeologiska systemet finns tre olika aktörer:

- Länsstyrelsen prövar tillstånd, beslutar och utövar tillsyn (uppdragsgivare).
- Företagaren söker om tillstånd och bekostar undersökningen.
- Undersökaren utför arkeologiska undersökningar (uppdragstagare).

Detta är en mycket kortfattad beskrivning av det uppdragsarkeologiska systemet. Mer information finns på Riksantikvarieämbetets hemsida, bland annat vägledning för tillämpningen av Kulturmiljölagen (1988:950), Uppdragsarkeologi (2 kap.) enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd.

Östervång 2:48 och 2:49

ARKEOLOGISK UTREDNING 2024

Inom ett ca 38 100 m² stort område som berör fastigheterna Östervång 2:48 och 2:49 i Trelleborg kommun, ska Trelleborg kommun bygga ett nytt vattenverk och har därför påbörjat en detaljplan för detta.

Sydsvensk Arkeologi AB har genomfört en arkeologisk utredning, som bestod av en byråinventering, och sökschaktning inom berört område, enligt beslut från Länsstyrelsen i Skåne län.

Sökschakt grävdes upp med grävmaskin inom utredningsområdet och lämningar mättes in med RTK GPS.

I utredningsområdets centrala och norra delar påträffades 30 arkeologiska lämningar, vilka består av 22 gropar, tre härdar och fem stolphål.

Ett område, med en yta på ca 7 100 m², bör betraktas som ett fornlämningsområde, inom vilket det påträffades boplatslämningar. Vid en eventuell exploatering bör detta område gå vidare till en arkeologisk förundersökning.